

Kazım Gündoğan: ‘Dersim kimin yurdudur?’

Posted on 04/05/2017

YURT

20. ve 21. yüzyıllar boyunca gündemden düşmeyen “Yurt/vatan” kavram(lar)ı hâlâ çok tartışılmakta ve güncelliğini koruyarak, düşünce dünyamızda önemli bir yer tutmaktadır.

İnsanların üzerinde yaşadığı, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak kendini yeniden ürettiği toprak parçası “yurt” olarak kabul görür. Elbette bir insan topluluğunun bir coğrafyayı yurt olarak seçmesinin veya bir yurt edinme ihtiyacının pek çok nedeni vardır.

Uluslaşma ve ulus devletler öncesinde, yurt kavramı, inanç veya millet topluluklarının bir arada yaşadıkları imparatorluklara mecburen denk gelirdi. Oysa uluslaşmayla birlikte milletler etnik kimlikleri üzerinden kendilerini var etmeye, dolayısıyla yurtlarını ulus kimlikleriyle tanımlamaya başladılar. Ulus devletler esas olarak iki biçimde kuruldu. Birincisi, yurttaşlık esasından kurulan kısmen demokratik devletler; ikincisi ise geç uluslaşma sürecinin de etkisiyle ırka dayalı faşist ulus devletler... Elbette din devletlerini bunun dışında tutuyorum.

Bir ulus devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti; bu coğrafyada yaşayan diğer ırkların, dinlerin, inançların yıkımı ve yok edilmesi üzerinden kendini var etmiştir. Türk Irkı ve İslam Dini’nin Sünni mezhebi, devletin kurucu ideolojisi olarak belirlendi. Bu tekleştirci ideoloji ve siyaset bütün bir toplumu şekillendirdi.

Sadece Türk etnik kimliği veya İslam dinine tabi olanlar değil, diğer etnik grup ya da inanç

mensuplarından olanlar da bu resmi ideolojinin kalıplarıyla düşünür ve konuşur oldular. Bu durum, önemli oranda kimlik parçalanması ve asimilasyonun doğal sonucu olarak gerçekleşti.

KİMLİK

Nitelik ve özellikleriyle toplumsal bir varlık olan insan, kendini sadece etnik veya dini “kimlik” üzerinden tanımlamamalıdır. Çünkü bütün insani ve toplumsal nitelikleri/değerleri yok sayan, etnik veya dini aidiyetle sınırlandırılmış bir “kimlik,” her şeyden önce “tamamlanmamış kimlik”tir. Parçayı bütünün yerine koyan bu tarz bir kimlik mücadelesinin doğal sonucu ise ırkçılık ve dinciliktir...

Denilebilir ki; dincilik ve ırkçılık insanlığın başına bela olmuş iki karanlık ideolojidir.

KİŞİLİK

Toplumsal bir özne olan kişinin en belirgin özelliği, ruhsal ve manevi niteliklerinin bütünü olan “kişilik” kimlikten bağımsız olarak ele alınıp tanımlanamaz.

Dolayısıyla insanın yaşadığı yurt/coğrafya, kimlik oluşum veya edinme sürecini etkiler ve kimlik inşa süreci kişiliği de şekillendirir. Elbette her toplumsal sınıfın, etnik veya dini kimlik bağlamında, kendi ideolojisine denk düşen bir kişilik şekillenmesi olacaktır.

Amacımız bu üç kavrama dair başlı başına bir makale yazmak değil. 2004 yılından beri tarihsel, toplumsal, doğa/çevre ve kültürel konular hakkında çalıştığımız bir coğrafya ve halklar yurdu olan Dersim’in “kimlik”i üzerinden yapılan tartışmalara küçük de olsa bir katkı sunmaktır.

Bir filozof; “Araştırma yapmayanın söz hakkı yoktur” der. Bunu rehber edinerek araştırıyor, analiz ediyor ve kendi sentezimizi üretmeye çalışıyoruz. Araştırmadığımız, bilgili olmadığımız konularda söz söylemeyi, hele iddialı tezler ileri sürmeyi etik bir sorun olarak görüyoruz.

Yaklaşık 13 yıldır yönetmen Nezahat Gündoğan ile birlikte; 2004’de, “Munzur Akmazsa”; 2010’da, “İki Tutam Saç-Dersim’in Kayıp Kızları”; 2013’de, “Hay Way Zaman”; 2017’de, “Vank’ın Çocukları” belgesel filmlerini yaptık. 2012’de, “Dersim’in Kayıp Kızları - Tertele Çeneku” (İletişim Yayınları); 2016’da, “Keşiş’in Torunları - Dersimli Ermeniler/1” (Ayrıntı Yayınları) kitaplarını yazdık.

İkinci filmimiz İki Tutam Saç-Dersim’in Kayıp Kızları gösterimi sonrası söyleşiler, katıldığımız paneller ve konferanslarda katılımcıların sıklıkla sorduğu sorulardan biri “Dersim kimin yurdudur?” sorusuydu.

Etnik kimlik bakımından; “Dersim, Kürtlerin, Kırmançların/ Zazaların, Ermenilerin ve Türkmenlerin ortak yurdudur.” Bu yanıtımızdan hoşnut olmayanlar oldu. Kendini Zaza olarak tanımlayanlar bizi, “Kürtçü”, Kürt olarak tanımlayanlar ise “Zazacı” olmakla itham ederek çalışmalarımıza mesafeli durdular. Zira onlar gibi düşünmeyen ve onlara tabi olmayan herkes “öteki” idi. Evet, onlar gibi düşünmüyorduk, ancak onları çok iyi anladığımızı söyleyebiliriz. Doğru anladığımız için de, alan çalışmalarından ve yazılı kaynaklardan ulaştığımız yeni bilgi/belgelerden örnekler vererek, “tekçi” düşünceleri üzerine eleştirel araştırmalar yapmalarını salık verdik. Zaman içerisinde bizi anlayanlar oldu...

Kürtlük ve Zazalık üzerinden Dersim’i tekçi kimlikle tanımlamak isteyenlerin “ulusçu” iddia ve eleştirilerindeki mantık örgüsü birbirine benzerdi. Zira ikisi de ulusçu ve tekçiydi. İkisinin de kullandığı kavramlar ve kimlik tanımlamaları 1900’lerden itibaren sistemleşen “ulus” ve “uluslaşma” süreciyle sınırlıydı. Biliyoruz ki, Türkiye’de uluslaşma (etnik kimlik)

düşüncesinin (Türkçülük vb.) maksimum 200 yıllık bir geçmişi vardır. Kürt ve Zazalarda ise “ulus bilinci” sürecinin, daha da kısa olduğu söylenebilir.

Buna rağmen bu kadar sert savunulan ve kendisi gibi düşünmeyi yok sayan, ötekileştiren bu tekçi düşünce, şüphesiz ki, genel anlamda ulusçuluğun, özel olarak da Türk ulusçu düşünüş tarzının yansımasıdır.

Güçlü ve egemen olan etnik kimlik, güçsüz olanı ya asimile eder ya da yok eder. Elbette her etnik kimliğin (ulus veya millet) kendini var etme hakkı, son derece demokratik bir haktır. Ancak kendi etnik kimlik inşasını başka etnik kimliklerin yıkımı ve yok edilmesi veya dönüştürülmesi üzerinden gerçekleştirmeye çalışırsa bu anlayış demokratik, eşitlikçi ve özgürlükçü olamaz.

Dersim Tertelesi'nin tarihsel, toplumsal ve siyasal nedenlerini araştırırken, oradaki etnik ve inanç kimliklerine, hatta aşiret yapısına dair de araştırmalar yaptık. Elde ettiğimiz verilere dayanarak rahatlıkla diyebiliriz ki; “Dersim halklar yurdudur.”

Dersim’de, etnik ve inanç kimliklerinin yanı sıra aşiret ve siyasi kimliklerin varlığı da bir başka hakikattir. Dolayısıyla Dersim’in tarihsel, toplumsal, kültürel tarihine dair bir şey söylemeden önce bu gerçekleri asgari ölçüde bilmekte yarar vardır. Bunlar incelenmeden, bilinmeden ne tarihsel ve toplumsal, ne etnik ve inançsal kimlik, ne de kırımlar ve Tertele anlaşılabilir.

İki Tutam Saç - Dersim’in Kayıp Kızları ve Hay Way Zaman filmleriyle Dersim’in etnik ve inanç kimliklerinin, İslamcı Osmanlı ve Türkçü Cumhuriyet için neden sorun olduğunu, “sorunu çözmek” için Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Devlet’in sistemleşmiş yok etme ve ezerek dönüştürme politikalarının ağır sonuçlarını anlatmaya çalıştık.

Elbette bu alandaki çalışmalar yalnız bizim yaptıklarımızla sınırlı değildir. Değişik konularda

yapılan çalışmalar ve ortaya çıkan eserlerin her biri kıymetlidir. Yeni kaynaklar, veriler ve yeni düşünceler sürdürülen ötekileştirici ve milliyetçi tartışmaları kısmen yumuşatmış olsa da zihniyet de köklü bir değişimin yaşanmadığını söyleyebiliriz...

Vank'ın Çocukları belgesel filmimize 2013 yılında başladık. Dersim tarihinin, toplumsal ve kültürel gerçekliğinin ana damarlarından (bugün yok olma noktasına gelmiş) bir başkasını gün yüzüne çıkarmayı amaçladık, "Dersimli Ermenileri..."

"Keşiş'in Torunları - Dersimli Ermeniler-1" kitabı bu konuya bir giriştir. Devamında "Vank'ın Çocukları" belgesel filmiyle bu konuyu sanat üzerinden halkların düşün dünyasına taşımayı amaçladık. Dersimli Ermenilere dair daha kapsamlı araştırma sürecini tamamlayarak kitabın ikinci cildini de okuyucuya sunacağız...

Dersim'e dair yaptığımız çalışmalar ve eserler kendi alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Elbette ki, ilkleri yapmanın avantaj ve dezavantajlarını yaşadık. Övgüler de, yergiler de sert oldu. Ne övgülerin çokluğundan "sarhoş" olduk, ne de yergilerin sertliğinden, "yılgın" düştük. Yolumuzda kararlıca yürüdük, yürüyoruz...

Keşiş'in Torunları ve Vank'ın Çocukları adlı eserlerimizle birlikte Dersim bir kez daha "kimlik" ve "yurt" kavramları üzerinden tartışılmaya başlandı. Hatırlanacaktır; daha önce kendi alanında yine bir ilk olan Mikail Aslan'ın, "Petag" isimli müzik albümü üzerinden de benzer tartışmalar yaşanmıştı... (Kuşkusuz etik değerler içinde yapılan her türden düşünsel tartışma son derece kıymetlidir. Ancak kem fikirli ve kem ahlaklı bazı kişi ve çevrelerin bu çalışmaları değersizleştirmek için bilinçli olarak "kara propaganda" yöntemlerine başvurduklarını da bilmekte yarar var.)

"Dersim kimin yurdudur?" tartışmasının, bu kez ağırlıklı olarak, kendini Zaza olarak tanımlayanlarla, Ermeni olarak tanımlayan bazı kesimler arasında sürdürüldüğünü görüyoruz. Biliyoruz ki, yanlış bir zemin ve yanlış yöntemlerle sürdürülen her türlü

tartışmanın toplumların tarihine ve moral değerlerine zarar vermekten öte bir işlevi olmamıştır...

Bir kez daha vurgulamak gerekirse; Dersim:

a) Etnik kimlik bakımından; Kürtlerin, Kırmanç/Zazaların, Ermenilerin, Türklerin ortak yurdudur.

b) İnanç kimliği bakımından; Kızılbaş/Alevilerin, Hıristiyanların ve Müslümanların ortak yurdudur.

Biliyoruz ki, dün olduğu gibi bugün de, etnik ve inanç kimliği üzerinden kendini var edenler buna itiraz edecekler...

Etnik kimlik bakımından; birileri hayır, Dersim Kürtlerin yurdudur, birileri Zazaların, bir diğeri Ermenilerin, öbürleri Türklerin yurdudur diyecek.

Aslında verilen bütün yanıtlar doğrudur. Zira hem tarihsel, hem aktüel olarak bütün bu etnik kimlikler Dersim’de yaşamış ve hala yaşamaktadırlar...

Buradaki sorun; etnik kimlik mensuplarının düşünüş ufkundadır. Ne yazık ki bu ufuk, toplumların uluslaşma süreci ve ideolojik şekillenışı olan milliyetçilikten öteye geçememektedir.

Önce Türk ulusçuları, Türklerin sahibi olduklarını iddia ettikleri bir coğrafyayı, “yurt” yapmak için ırka dayalı bir ulus devlet fikriyle yola çıktı. Sonunda bu devleti kurdular. Ancak bu devlet, diğer etnik kimliklerin (Rum, Ermeni, Süryani, Keldani, Kürt vd.) kırım ve soykırımı üzerinden inşa edildi. Başka etnik kimliklerin tekleştirilmesinde olduğu gibi başka milletlerin, halkların yurtlarının yıkılması ve işgal edilerek tek “yurt”a dönüştürülmesi süreci son derece kanlı yaşandı. Aynı zamanda bu ırkçı ve kanlı politikalar üzerinden “resmi tarih” yazıldı.

“Kimlik” ve “yurt” kavramlarına kırım, işgal, inkâr, asimilasyon gibi ırkçı içerikler

kazandırılarak “resmi ideolojinin” silahlarına dönüştürüldü. Ne yazık ki tüm “etnik kimlik” arayışları ve inşa süreçleri egemen, “resmi ideoloji”den beslendikleri için benzer düşünüş kalıplarına ve benzer pratiklere sahip olabiliyor.

“Türkiye Türklerindir” sözünün inkârcı, tekçi, ötekileştirici ve faşist niteliğini tüm “ötekiler” bilir ve haklı olarak bu zihniyeti kabul etmezler. Peki, “Dersim Kürtlerindir” veya “Dersim Zazalarıdır,” ya da “Dersim Ermenilerindir” sözünün “Türkiye Türklerindir” sözünden farkı var mıdır? Bu soruya verilecek yanıt kişiliğinizi belirler. Ya demokratik, özgürlükçü, eşitlikçi, adaletli ve hümanist bir “kişilik” sahibisiniz ya da milliyetçi, ırkçı bir “kişilik”siniz...

Dersim’de Türkleri bir yana bırakırsak, milliyetçi Kürtler, Zazaları ve Ermenileri, milliyetçi Zazalar, Kürtleri ve Ermenileri, milliyetçi Ermeniler, Kürtleri ve Zazaları inkâr ederek Dersim’in sadece kendi yurdu olduklarını iddia etmektedirler. Bu milliyetçi görüş açısı nedeniyle diğer etnik kimlikleri inkâr etmekte ve ötekileştirmektedirler.

Oysa bütün bu etnik kimlikler tarihin değişik zamanlarında, Dersim coğrafyasını kendine “yurt” edinmişlerdir. Bir dönem etkin olanlar bir başka dönem etkisini yitirmiş olarak yaşamlarını sürdürdüler. Bu anlamda bu coğrafya çok kültürlü, çok dilli, çok dinli bir “halklar yurdu” iken, görece “güçlü” olanın “güçsüz” olanı inkâr etmesi, onunla kavgaya tutuşarak yaşam alanı ve hakkı tanımaması nedeniyle büyük sıkıntılar da yaşanmıştır. Dersimli bazı milliyetçi Kürt ve Zaza politikacılar uzun zaman karşılıklı benzer argümanlarla birbirini yok sayarak Dersim’in sadece kendi yurdu olduğuna dair çok sert tartışmalar ve politik kavgalar yaptılar.

Bir süreden beri de bazı milliyetçi Ermeni ve Zazalar veya bazı Hıristiyan ve Kızılbaş/Aleviler arasında yukarıdakine benzer sert ve ötekileştirici tartışmalara tanıklık ediyoruz.

Bir dönemin Türk Tarih Kurumu Başkanı MHP Milletvekili ırkçı Yusuf Halaçoğlu’nu referans

alan bazı Ermeniler “Dersimliler’in yüzde 80’i Ermeni’dir,” iddiasında bulundular. Hatta bazıları da hızını alamadı “Hayır, yüzde 100’ü Ermeni’dir” noktasına vardırırdı iddialarını. Yakın zamana kadar Ermeniler konusunda olumsuz düşünce ve davranışa sahip olmayan Dersimliler bu iddialardan çok rahatsız oldu ve tepki gösterip sert eleştirilerde bulundular. Milliyetçi Ermenilere karşı sürdürülen bu sert eleştirilerden Dersimli Ermeniler konusunda araştırma ve belgesel sinema yapan, bizler de payımızı düşeni almış olduk.

Bazı Dersimliler’in bize tepkisi, “Bıra bıra başımıza bir de Ermeni çıkarttınız,” türü sitemkâr söylem ve kızgınlıkla sınırlıyken, diğer bazılarının ise Ermeni düşmanlığına dönüşen hezeyanları, bizi de “Dersim’de Ermeni olmadığı halde, Ermeni devleti ve diasporadan aldıkları parayla Dersim’i Ermenileştirmeye çalışmakla” itham ettiler.

Ne milliyetçi Ermenilerin, ne de milliyetçi Zaza ve Kürtlerin inkârcı iddialarını doğru bulduk. Her zaman gerçeklerin yanında durduk ve durmaya da devam edeceğiz. Biliyoruz ki, gerçekler devrimcidir; yalanı yanlış yıkar, doğruyu inşa eder. Bizim de ödevimiz; gerçekleri gün yüzüne çıkarmak, bilinmeyeni bilinir, anlaşılmayanı anlaşılır kılmaktır... Görmek, dokunmak, anlamak ve kendi özgür düşüncesini örmek isteyen herkesin bu olanağı varken; gerçeklere sırtını dönerek hayali bir Dersim düşüncesiyle halkların, kültürlerin birbirine düşmanlaştırılması asla doğru ve kabul edilir değildir. Hem yazılı, sözlü kaynaklar, hem de bu coğrafyada ki tarihi kültürel veriler (inanç mekânları, konuşulan diller ve kültürel semboller) bu tür ötekileştirici ve milliyetçi tezlerin hiç birini doğrulamamaktadır.

Sözgelimi dil üzerinden “kimlik” tanımı yapan veya “kimlik” inşa edenler açısından bakıldığında; 1937/38 Dersim Tertelesi’ne kadar Ermenice, Kürtçe, Kırmançki/Zazaki/Dımiliki, (hangisini söylesek öteki incinmiş olur) ve Türkçe, konuşulan dilerdi. Bugün de Ermenice dışında diğer dillerin hepsi konuşulmaktadır. Dolayısıyla bu gerçeğe rağmen Dersim’de “tek dil ”den bahsedilemez; “Dersim dilleri”nden bahsedilebilir. Anılan dillerden Kırmançki/Zazaki yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Elbette bu dilin korunması ve yaşatılması için pozitif ayrımcılığa ihtiyaç vardır.

Etnik kimlik üzerinden bakıldığında; Kürt, Zaza, Ermeni, Türk gibi etnik unsurların her biri bugün hala Dersim'in değişik bölgelerinde varlığını sürdürmekte ve yer yer iç içe yaşamaktadırlar. Dolayısıyla birçok etnik kimlikten bahsedilebilir. Bu kimliklerden iki Tertele yaşamış, Dersimli Ermenilerin kendini var etme çabası özel bir hassasiyetle karşılanmalıdır.

Din/İnanç üzerinden bakıldığında ise; Kırmanç/Kızılbaş/Alevilerin, Hristiyanların ve Müslümanların aynı coğrafyanın değişik yerlerinde ayrı ayrı ve yer yer bir arada yaşadıklarına dair pek çok veriyi görebilmek, dokunabilmek, öğrenebilmek mümkündür. Bu hakikati yok sayan ve görmezden gelen inkârcı zihniyetin nereden beslendiğini sorgulamakta yarar vardır.

Öncelikli olarak, sorgulanması gereken birkaç nokta üzerine yoğunlaşmanın, yararlı olacağını düşünüyoruz.

Acaba, bir coğrafyanın bir etnik ya da inanç kimliğinde “yurt” olabilmesi için kaç yüz yıla ihtiyaç vardır? 200, 400, 500, 800, 1000 yıl... Sizin için hangisi yeterlidir? Uluslaşma sürecinin Türkiye'deki karşılığının yaklaşık 200 yıl olduğunu göz önünde bulundurursak... İster uluslaşma sürecini tamamlamış, ister bu süreci yaşamakta olsun bütün milletlerin hepsi de en az son 200 yıldır bu coğrafyada yaşamaktadırlar. Peki, 200 yıl boyunca burada ekonomik, sosyal, kültürel bir yaşam kurmuş ve sürdürmüş bir topluma “yurt” olmadığı/olamayacağı yönünde bir iddiada bulunabilir miyiz? Bulunsak bile bunun bilimsel ve etik bir karşılığı var mıdır?

Varsayalım ki, millet olarak Ermenilerin 1000, Kürtlerin 800, Zazaların 800 ve Türklerin 500 yıllık bir geçmişi olsun bu coğrafyada. Birileri diğerlerinden önce veya sonra geldi yerleşti ve kendine “yurt” edindi. Ne denilecek? Nasıl açıklanacak? Varsayalım ki; senin ataların bir dönem başka bir yurttaydı, geldi başkalarının yurdunu işgal etti ve kendine yurt edindi. Bir dönem etkin bir çoğunluk oldu... Sonra başkaları gelip senin atalarının yurdunun bir bölümünü kendine yurt edindi ve orada yüzyıllarca birlikte yaşadılar ve senin ataların

azınlıkta kaldı... Peki, torunlar olarak bugün oraları kimin yurdu olarak kabul edeceksiniz?

İnanç mekânları ve sembolleri üzerinden hareket ederek tekçi bir “yurt” iddiasını kanıtlamaya çalışmak da aynı biçimde yanlış ve temelsizdir. Hangi imparatorluk olursa olsun ona karakterini veren oranın egemen sınıflarıdır. Dolayısıyla tarihte hangi etnik (millet) veya dini kimlikte olursa olsun egemenler aynı işgalci, talancı, yok edici yöntemler kullanmışlardır. Başkalarının yurtlarını, kültürlerini, inançlarını yakıp, yıkıp, talan etmişlerdir. Bazıları geride bir iz dahi bırakmamışlardır. Bu hakikat biliniyorken görülebilen bazı sembollere dayanarak sadece “benim yurdum” iddiasını kanıtlamaya çalışmak ve diğerlerini yok sayma anlayış ve çabası doğrudan milliyetçilikten beslenmektedir.

Sözgelimi, Ermeni milliyetçileri Dersim’in tarihte sadece kendi yurdu olduğunu kanıtlamak için 1000 yıllık kiliselerin kalıntılarını kanıt gösteriyorlar. Elbette minimum 1000 yıllık tarihi geçmiş olan kilise ve manastırlar olduğu doğrudur. Zira Ermeni toplumunun Dersim coğrafyasındaki geçmişi ortalama 2500 yıla dayanır. Ancak bu tarih Pagan Ermenilerin tarihidir. Hıristiyan Ermeni tarihi ise M.S 301 yılından başlar... Hıristiyan dinini devlet olarak kabul eden Kral Dırdat, Pagan Ermenileri Hristiyanlaştırmak için vahşi katliamlar yaptı. Pagan tapınaklarını yaktı, yıktı, yerine kilise yaptırdı. Bir kısmını da kiliselere dönüştürdü. İslam’ın, Hristiyanlara, Kızılbaşlara ve diğer inançlara yaptığı gibi aynısını yaptı. Peki, buna ne diyeceğiz?

Elbette Dersim’de tek tanrılı dinler dönemin sembollerinden 1000 yıllık bir kilisenin de, 800 yıllık bir caminin de var olduğu bir gerçek. Bunu kimse inkâr edemez. Tabii ki; Hristiyan Ermenilerin çok eskiden beri Dersim’in de içinde bulunduğu coğrafyayı kendilerine “yurt” edindikleri de inkâr edilemez bir gerçektir...

Peki, ibadetini 1000 yıllık kilise veya 800 yıllık cami gibi mekânlarda değil de, doğa da yapan doğayı inanç mekânı olarak benimsemiş; güneşe, aya, dağa, suya, ağaca tapan Kızılbaş/Aleviler için ne diyeceğiz? Sözgelimi, Kızılbaşlar için kutsal mekânlardan Koe

Munzur, Koe Dızgın, Koe Sultan Bava, Gola Boyere, Ana Fatma ve daha pek çok inanç mekânı kaç bin yıllıktır acaba? Ya da her sabah gün doğumunda ve her akşam gün batımında karşısında durup ibadet ettikleri bu kutsal Güneş (Tija Homed), bu Ay ilişkisi kaç bin yıldan beri sürmektedir?.. Dolayısıyla din tartışılacaksa dinler tarihi, tek dinlerin sembolleri tartışılacaksa tek dinler tarihini asgari oranda bilmek durumundayız. İnançlar tarihi tartışılacaksa bunu insanlık tarihiyle birlikte ele almanın gerekli ve doğru olacağı düşüncesindeyiz.

Sonuç olarak rahatlıkla söyleyebiliriz ki, Dersim coğrafyası tarih boyunca söz konusu inanç, dini ve etnik kimliklere “yurt” olmuş ve olmaya devam etmektedir. Süregelen ve sürdürülen tekçi “kimlik” tartışmalarının en temel problemi; tartışmayı yürüten “kimlik” sahiplerinin demokratik, adaletli, özgürlükçü ve hümanist “kişilik”ten diyalektik bağının kopmuş olmasıdır. Oysa insanın ve toplumların demokratik ve hümanist niteliği (kişiliği) onun “etnik” veya “inanç” kimliğinden daha önemli ve değerli kabul edilmezse her türlü milliyetçiliğin hatta ırkçılığın veya dinciliğin bir parçası olmak kaçınılmaz hale gelir. Her hangi bir milliyetçi veya dincinin demokrasi, adalet, insanlığın evrensel değerleri gibi ölçüleri olmaz. Ancak insan hak ve özgürlüklerinin evrensel değerlerini benimseme iddiasında olan ve bu değerleri yaşam felsefesi olarak benimseyip kendi kişiliğinde realize eden insan, her türlü tekçi, milliyetçi ve dinci anlayışla arasına kalın duvarlar örmek durumundadır.

Dersim doğasını, kültürlerini, dillerini, inançlarını birlikte sahiplenmeyi ve yaşatmayı ön plana çıkarmak yaşamsal bir öneme sahiptir. Bu ancak daha demokratik, eşitlikçi, dayanışmacı ve özgürlükçü bir “kişilik”le mümkün olabilir. Empati duygusuyla bakmak, bilimsel verilerle düşünmek; doğru olanı sahiplenmek, yanlış olanı ayıklamakla ortak “yurt”lar da bir arada durulabilir ve birlikte daha zengin bir yaşam sürdürülebilir...

Bilmeliyiz ki; tekçi “kimlik” inşası üzerinden sürdürülen kavgalar “kişilik”te ağır bir tahribat yaratmaktadır. Evrensel insan hak ve özgürlük değerlerinden yoksun bir “kişilik”le inşa

edilen bütün “kimlik”ler hem kendi iç barışını, huzurunu sağlayamaz, hem de başkalarıyla barış ve huzur içinde bir arada yaşayamaz... Bu da onu kapitalist değerler sisteminin bir parçasına ve emperyalist odakların kolaylıkla oynayacağı birer oyuncağa dönüştürür...

Bu nedenlerle bir toplum veya bir birey kişiliğini hiçbir tekçi kimliğe feda etmemelidir...

Benim enternasyonalist kişiliğim her türlü etnik veya inanç kimliğinden öndedir diyebilmek...

Kaynak: gazeteduvar.com.tr